

УДК: 336.58

JEL: M11, M40

DOI: 10.31471/2409-0948-2021-1(23)-45-55

Хома Світлана Василівнакандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та оподаткування
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

76019, Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15

e-mail: svitlana.khoma@nung.edu.uaORCID <https://orcid.org/0000-0002-9557-6074>**Савчук Тетяна Василівна**кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та оподаткування
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

76019, Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15

e-mail: tetiana.savchuk@nung.edu.uaORCID <https://orcid.org/0000-0001-9742-9046>**Костюк Уляна Зіновіївна**кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та оподаткування
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

76019, Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15

e-mail: uliana.kostiuk@nung.edu.uaORCID <https://orcid.org/0000-0001-8826-8084>

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ВИДОБУТКУ ВУГЛЕВОДНІВ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ

Анотація. Основними елементами системи управління собівартістю видобутку нафти і газу є її облік і калькулювання з урахуванням особливостей стадій технологічного процесу. У статті розглянуто й обґрунтовано особливості формування собівартості продукції на підприємствах нафтогазовидобування; визначено вплив організаційно-технологічних особливостей діяльності нафтогазовидобувних підприємств на формування складу витрат виробництва. Конкретизована номенклатура кошторисних статей витрат нафтогазовидобувних управлінь надасть змогу поліпшити поточний облік витрат, більш оперативно контролювати формування витрат та попереджати нераціональне та неефективне використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів на видобуток нафти і газу. Встановлено, що перелік і склад статей калькуляції виробничої собівартості видобування нафти, газу природного, газу попутного залежать від ступеня економічної однорідності витрат, які об'єднані в статті, специфіки галузі, організації виробництва, різноманітності технологічних процесів, можливості прямого або обґрунтованого непрямого віднесення витрат на собівартість видобутку. Досліджено, що особливістю технологічного процесу видобутку нафти і газу є те, що наприкінці декількох технологічних фаз (переділів) одержують спочатку напівфабрикат (нафта сира, газ нафтовий, газ природний, конденсат газовий нестабільний); готовий продукт (нафта товарна, газ товарний, конденсат газовий стабільний) одержують наприкінці останнього технологічного процесу підготовки відповідного напівфабрикату до вимог державних стандартів. На основі цього систематизовано номенклатуру калькуляційних статей витрат з урахуванням специфіки формування виробничої собівартості видобутку вуглеводнів. На відміну від чинної практики, це дасть змогу підвищити рівень інформування зацікавлених користувачів у отримуваній інформації для виявлення резервів зниження собівартості продукції.

Ключові слова: вуглеводні, собівартість видобутку, кошторис витрат, калькуляція собівартості.

Khoma Svitlana Vasylivna

**PhD, Associate Professor in the Department of Accounting and Taxation
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
76019, Ivano-Frankivsk, st. Carpathian, 15
e-mail: svitlana.khoma@nung.edu.ua**

Savchuk Tetyana Vasylivna

**PhD, Associate Professor in the Department of Accounting and Taxation
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
76019, Ivano-Frankivsk, st. Carpathian, 15
e-mail: tetiana.savchuk@nung.edu.ua**

Kostyuk Ulyana Zinoviivna

**PhD, Associate Professor in the Department of Accounting and Taxation
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
76019, Ivano-Frankivsk, st. Carpathian, 15
e-mail: uliana.kostiuk@nung.edu.ua**

STUDY OF THE COST FORMATION CHARACTERISTICS OF HYDROCARBON OUTPUT AND THEIR ACCOUNTING RECOGNITION

Abstract. The main elements of the cost management system of oil and gas production are its accounting and calculation and consideration of the technological process stages. The article analyses the formation features of production costs at oil and gas production enterprises; it also determines the effect of organizational and technological features of oil and gas production enterprises on the production costs structure. The specific nomenclature of cost estimates of oil and gas production departments will improve the current cost accounting, cost formation control and prevent the irrational and inefficient use of material, labor and financial resources for oil and gas production. It was determined that the list and composition of calculation items of oil, natural gas and associated gas production cost depend on the economic homogeneity, combined in the items, production organization, diversity of technological processes, the possibility of direct or reasonable indirect attribution of expenses to production cost. It was studied, that oil and gas production process is arranged as follows: at the end of several process stages a semi-finished product is produced (crude oil, oil gas, natural gas, unstable gas condensate); the finished product (commodity oil, commodity gas, stable gas condensate) is produced at the end of the last technological process to prepare the semi-finished product according to state standard requirements. The nomenclature of calculated cost items, including specifics of the formation of hydrocarbon production cost was systematized. In contrast to the current practice, it will increase awareness of involved users to identify the reduction mechanisms of production costs.

Keywords: hydrocarbons, production cost, cost estimate, cost calculation.

Вступ. Зміни, що відбуваються в ринковій економіці України, спрямовані на становлення і розвиток усіх галузей матеріальної сфери, зокрема нафтогазовидобувного комплексу, від якого залежить енергетична самостійність держави. Прикро зауважувати, що в нафтогазовидобувній промисловості спостерігається якісне погіршення сировинної бази галузі. Основні родовища України вже увійшли до кінцевої стадії розробки з постійно спадаючим видобутком. Добута в Україні нафта має відносно високу собівартість, оскільки видобуток її прогресивним фонтанним способом майже зупинився. Видобуток вуглеводнів в Україні став малорентабельним, а на родовищах з

важковидобувними і виснаженими запасами – взагалі збитковим [1]. Останніми роками визначилася тенденція подорожчання нафти, яка пов'язана з ускладненнями умов видобутку і експлуатації більшості родовищ. Таким чином, актуальним є питання застосування такого методичного інструментарію, який би дав змогу забезпечити відображення витрат в обліковому процесі з урахуванням ознак, які мають безпосередній та опосередкований вплив на формування собівартості видобутих вуглеводнів.

Постановка проблеми. Вирішення проблем ефективної діяльності підприємств нафтогазовидобувного комплексу вимагає раціонального управління витратами, тобто оптимального вибору методу обліку і класифікації витрат. Прийняття управлінських рішень для виконання поставлених завдань базується на всебічному, глибокому аналізі облікових даних і залежить від повноти і достовірності вихідної інформації про витрати. Підприємства нафтогазовидобування вимагають побудови такої системи обліку, яка б враховувала особливості їх технологічного процесу [2]. Адже дані виробничої собівартості використовуються для оцінки, аналізу, прийняття важливих рішень, формування цін, тарифів. Останні повинні забезпечувати покриття економічно обґрунтованих витрат виробництва. Отже, необхідно уточнити чинну класифікацію виробничих витрат нафтогазовидобувних підприємств з метою її використання в обліковому процесі та отримання достовірної інформації для контролю та прийняття управлінських рішень.

Аналіз сучасних зарубіжних і вітчизняних досліджень і публікацій. Проблемні питання витратності активно досліджують вітчизняні вчені: С. Ф. Голов [3], З. В. Гуцайлук, В. П. Завгородній, Є. В. Мних, Л. В. Нападовська, В. О. Озеран, М. С. Пушкар, В. С. Рудницький. Серед українських вчених-економістів, які долучаються до вивчення питань управління витратами нафтогазовидобувних підприємств слід відзначити праці С. М. Кафки [4,5], О. С. Ткачук [6], Ю. І. Матюшина [7], Ж. М. Ющак [8]. Але разом з тим, залишається не в повній мірі вирішення раціональної послідовності системи управління витратами нафтогазовидобувних підприємств, що відповідає особливостям діяльності та впливає на її ефективність.

Метою статті є дослідження особливостей формування собівартості видобутку вуглеводнів нафтогазовидобувних підприємств у системі управління підприємством; розроблення пропозицій щодо вдосконалення номенклатури калькуляційних статей витрат з урахуванням специфіки формування виробничої собівартості видобутку нафти і газу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес виробництва продукції на будь-якому підприємстві супроводжується певними переділами у виробництві, де при проходженні всіх без винятку етапів отримується певний готовий продукт. На підприємствах нафтогазодобувної галузі отриманим продуктом є вуглеводні: *нафта товарна* – нафта для нафтопереробних підприємств; *газ товарний* – горючий природний для промислового і комунально-побутового призначення; *конденсат газовий стабільний*.

Процес видобутку продукції підприємством проходить певний перелік етапів: видобування продукції зі свердловини; підтримка пластового тиску; збір і транспортування нафти і газу (процес транспортування по трубопроводах нафти, води і газу від свердловин до центрального збірного пункту); комплексна підготовка нафти та газу, що розуміється для нафти – це зневоднення, знесолення, очищення з необхідними нормативними показниками, для газу – це осушування (від водяної пари) та відбензинення; підготовка та утилізація промислових стічних вод; транспортування нафти та газу за призначенням.

З огляду на таку схему отримання продукції нафтогазодобувних компаній, індивідуальність кожної свердловини, тектонічну будову пластів галузь у цілому є надзвичайно витратоємною.

Особливістю даної галузі є те, що процес добування нафти чи газу на діючому родовищі не можна припинити без певних негативних наслідків для подальшого

функціонування свердловини, тому процес видобутку не припиняється ні на хвилину, це у свою чергу призводить до безперервного процесу понесення певних витрат, що збільшують собівартість видобутку продукції.

Управління собівартістю продукції нафтогазовидобувного управління є плановим процесом, що передбачає систематизацію та групування виробничих витрат на видобуток нафти і газу відповідно до вимог МСБО, при цьому основними елементами системи управління собівартістю видобутку нафти і газу є її облік і калькулювання з урахуванням особливостей стадій технологічного процесу.

При визначенні собівартості (планової і фактичної) видобутку нафти, газу природного та газового конденсату складають Кошторис витрат на виробництво та Калькуляцію собівартості видів продукції.

З метою визначення загальних витрат, враховуючи специфіку діяльності нафтогазовидобувного управління, Зведений кошторис витрат на виробництво складають за такими економічними елементами (табл. 1).

Таблиця 1

Кошторис витрат на виробництво нафтогазовидобувного управління

№з/п	Найменування статей	Сума, тис. грн
1	2	4
1	Прямі матеріальні витрати	8 549
2	Паливо та енергія на технологічні потреби	2 369
3	Прямі витрати на оплату праці (основних робітників)	17 112
3.1	Основна заробітна плата	9 115
3.2	Додаткова заробітна плата	5 080
3.3	Інші заохочувальні та компенсаційні виплати	2 917
4	Відрахування на соціальні заходи:	3 413
5	Амортизація	30 033
5.1	Амортизація свердловин	17 247
5.2	Амортизація інших основних засобів	12 788
6	Витрати на утримання та експлуатацію основних засобів	13 093
6.1	- електроенергія	7 934
6.2	- паливо	5 159
7	Послуги від сторонніх організацій	5 473
8	Послуги від структурних підрозділів	785
9	Послуги від структурних одиниць з них:	14 036
9.1	- підготовка газу (нафти)	10 232
9.2	- інші послуги від структурних одиниць	3 804
10	Податки, збори, інші обов'язкові платежі	8 543
11	Інші прямі виробничі витрати	37
12	Загальновиробничі витрати	9 059
13	Внутрішньовиробничий оборот (вираховується)	3 758
14	Витрати на виробництво готової продукції, робіт, послуг всього	108 734

Класифікація витрат за економічними елементами не дозволяє обчислювати собівартість окремих видів продукції та встановлювати обсяг витрат конкретних підрозділів підприємства. З цією метою застосовують класифікацію витрат за статтями калькуляції залежно від їх призначення та місця виникнення.[9]

Між витратами на виробництво, які згруповані за економічними елементами, і витратами в калькуляційному розрізі існує як взаємозв'язок, так і відмінність. Наприклад, до елемента «Матеріальні витрати» включаються всі витрачені на виробництво матеріали, а в собівартості готової продукції за калькуляційними статтями відображаються лише ті з них, які використані при видобування окремо нафти, газу природного, газу попутного та інших виробництв. Інша частина матеріалів відображається в статтях, що формують виробничу собівартість («Утримання та експлуатація основних засобів», «Загальновиробничі витрати» тощо).

Перелік і склад статей калькуляції виробничої собівартості видобування нафти, газу природного, газу попутного залежать від ступеня економічної однорідності витрат, які об'єднані в статті, специфіки галузі, організації виробництва, різноманітності технологічних процесів, можливості прямого або обґрунтованого непрямого віднесення витрат на собівартість видобутку.

Калькуляції, що складаються за даними бухгалтерського обліку, відображають фактичні витрати, називаються звітними. Вони потрібні для контролю за виконанням управлінських (планових) рішень собівартості продукції та для виявлення резервів подальшого зменшення витрат.

Облік витрат на виробництво і калькулювання собівартості промислової продукції нафтогазовидобувного управління доцільно здійснювати за попередільним методом. Його застосовують, коли технологічний процес поділяють на декілька технологічних фаз (стадій, переділів).

Особливістю технологічного процесу видобутку нафти і газу є те, що наприкінці декількох технологічних фаз (переділів) одержують спочатку напівфабрикат (нафта сира, газ нафтовий, газ природний, конденсат газовий нестабільний), який визначають за кількістю й вартістю, тобто калькулюють собівартість напівфабрикатів. Готовий продукт (нафта товарна, газ товарний, конденсат газовий стабільний) одержують наприкінці останнього технологічного процесу підготовки відповідного напівфабрикату до вимог державних стандартів на промислових установках підготовки нафти, газу НГВУ чи газопереробними заводами або сторонніми організаціями. У такому випадку калькуляція кожного переділу містить витрати лише відповідної стадії. Для визначення загальної суми витрат виникає необхідність складання загальної калькуляції.

Таким чином, до *напівфабрикатів основного виробництва*, згідно з класифікатором готової продукції ПАТ «Укрнафта», в НГВУ відносять:

- нафта сира;
- газ нафтовий, видобутий з нафтових свердловин;
- газ природний, видобутий з газових та газоконденсатних свердловин;
- конденсат газовий нестабільний.

До *товарної продукції основного виробництва* в НГВУ відносять:

- нафта товарна – нафта для нафтопереробних підприємств;
- газ товарний – горючий природний для промислового і комунально-побутового призначення;
- конденсат газовий стабільний.

Стадії технологічного процесу різні для різних видів продукції видобування.

Видобуток нафти. Технологічний процес видобутку нафти включає такі етапи (рис.

1):

1) видобуток рідини з газом з нафтових свердловин,

2) транспортування рідини з газом по викидних трубопроводах на груповий збір; сепарація (відділення від рідини) газу на груповому зборі; замір дебіту рідини; відкачування рідини без газу насосами по системі внутрішньопромислових трубопроводів на термохімічну установку або на нафтопереробний завод для підготовки і стабілізації;

3) закачування пластової підтоварної води в нагнітальні свердловини з метою підтримання пластового тиску.

Витрати по стадіях технологічного процесу від видобутку рідини до подачі її на термохімічну установку або нафтопереробний завод для підготовки формують *виробничу собівартість видобутку нафти сирої (напівфабрикату)*.

4) підготовка рідини без газу на термохімічній установці:

а) підігрів рідини у відстійнику; збезводнювання і знесолення рідини шляхом введення хімреагентів і пари; нагрів на теплообміннику; відстій в резервуарі;

б) контроль параметрів товарної нафти на відповідність державним стандартам, визначення маси товарної нафти в товарних резервуарах.

Витрати на технологічний процес підготовки нафти до вимог державних стандартів (ГОСТ) на термохімічних установках підготовки нафти НГВУ або на нафтопереробних заводах і собівартість видобутку нафти сирової (напівфабрикату) формують *виробничу собівартість нафти товарної*.

Рисунок 1 – Стадії технологічного процесу видобутку нафти*

*розроблено автором на підставі джерел [10]

Видобуток газу природного. Технологічний процес видобутку газу природного включає такі етапи (рис. 2):

- 1) видобуток газу з газових свердловин,
- 2) транспортування газу по викидних трубопроводах; відділення газу від конденсату, замір дебіту газу, транспортування газу на вузол обліку газу ГПЗ або до газорозподільчої сітки,
- 3) закачування газу в нагнітальні свердловини з метою підтримання пластового тиску

Витрати по стадіях технологічного процесу від видобутку газу з газових свердловин до подачі його на вузол обліку газу ГПЗ формують *виробничу собівартість видобутку газу природного (напівфабрикату)*.

4) підготовка газу природного на промислових установках підготовки газу НГВУ та газопереробними заводами або сторонніми організаціями відповідно до вимог державних стандартів (ГОСТ) та технічних умов України (ТУ У)

Витрати процесу підготовки газу природного на промислових установках підготовки газу НГВУ та витрати процесу підготовки газу газопереробними заводами або сторонніми організаціями у вигляді вартості послуг виробничого характеру і виробнича собівартість видобутку газу природного (напівфабрикату) формують *виробничу собівартість газу товарного-горючого природного*.

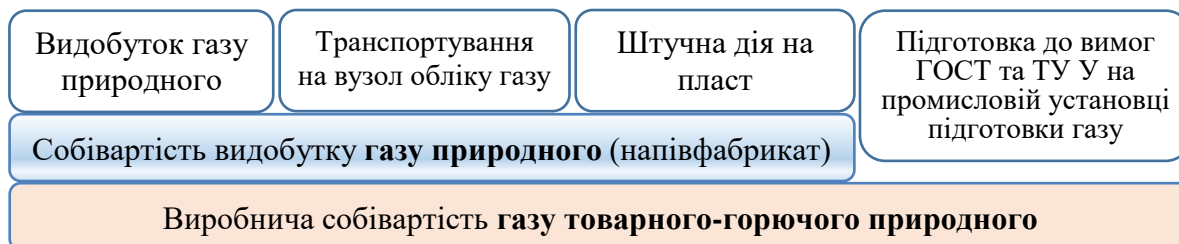

Рисунок 2 – Стадії технологічного процесу видобутку газу*

*розроблено автором на підставі джерел [10]

Видобуток газу нафтового. Технологічний процес видобутку газу нафтового включає такі етапи (рис. 3):

- 1) видобуток газу з рідиною з нафтових свердловин,
- 2) транспортування газу з рідиною по викидних трубопроводах на груповий збір, сепарація (відділення від рідини) газу на груповому зборі, замір дебіту газу, транспортування газу на вузол обліку газу ГПЗ або до газорозподільчої сітки.

Витрати по стадіях технологічного процесу від видобутку газу з рідиною з нафтових свердловин до подачі його на вузол обліку газу ГПЗ формують *виробничу собівартість видобутку газу нафтового (напівфабрикату)*.

3) підготовка газу нафтового на промислових установках підготовки газу НГВУ та газопереробними заводами або сторонніми організаціями відповідно до вимог державних стандартів (ГОСТ) та технічних вимог України (ТУ У)

Витрати процесу підготовки газу нафтового на промислових установках підготовки газу НГВУ та витрати процесу підготовки газу газопереробними заводами або сторонніми організаціями у вигляді вартості послуг виробничого характеру і виробнича собівартість видобутку газу нафтового (напівфабрикату) формують *виробничу собівартість газу товарного-горючого природного*.

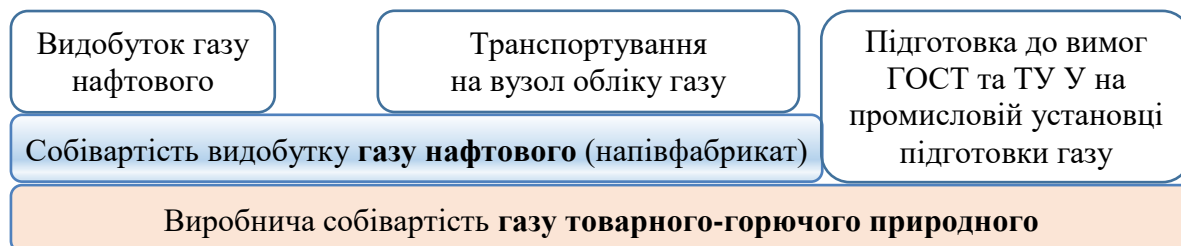

Рисунок 3 – Стадії технологічного процесу видобутку газу*

*розроблено автором на підставі джерел [10]

Видобуток конденсату. Технологічний процес видобутку конденсату включає такі етапи (рис. 4):

1) видобуток конденсату з газом природним з газових свердловин,

2) транспортування конденсату з газом природним по викидних трубопроводах на груповий збір; сепарація (відділення газу від конденсату) на груповому зборі; замір дебіту конденсату; транспортування його на установку комплексної підготовки нафти НГВУ або на газопереробний завод для підготовки або переробки.

Витрати по стадіях технологічного процесу від видобутку конденсату з газом природним з газових свердловин до подачі його на установку комплексної підготовки нафти НГВУ або на ГПЗ для здійснення процесу підготовки конденсату формують *виробничу собівартість видобутку конденсату газового нестабільного (напівфабрикату)*.

3) підготовка конденсату на установці комплексної підготовки нафти (УКПН) НГВУ або на установках ГПЗ.

Витрати технологічного процесу підготовки конденсату на УКПН або на установках ГПЗ і собівартість видобутку конденсату газового нестабільного (напівфабрикату) формують *виробничу собівартість конденсату газового стабільного*.

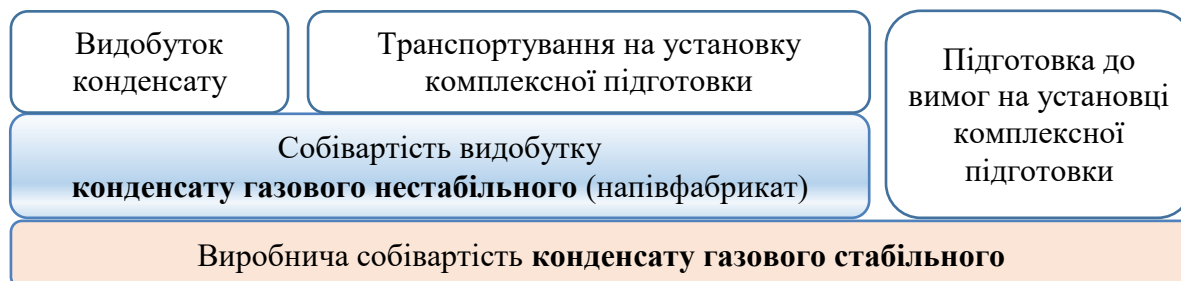

Рисунок 4 – Стадії технологічного процесу видобутку конденсату газового стабільного

*розроблено автором на підставі джерел [10]

Відображення та групування витрат, для подальшого їх використання у формі калькулювання собівартості отриманої продукції, вимагає від бухгалтерського обліку ефективного використання синтетичних та аналітичних рахунків бухгалтерського обліку.

Витрати цехів і виробництв групуються за такими витратними рахунками:

- основне виробництво – рахунок 23.1
- допоміжне виробництво – рахунок 23.2.

До складу зазначених витратних рахунків відносяться витрати таких цехів і виробництв:

Рахунок «Основне виробництво»:

- виробництво видобутку нафти і газу;
- виробництво збирання, зберігання і внутрішньовиробничого транспортування нафти;

- цех (виробництво) підтримання пластового тиску;
- цех (виробництво) підготовки і перекачування нафти;
- цех (виробництво) підготовки і транспортування газу;
- виробництво стиснутого газу.

Окрім основних витрат, які безпосередньо можна віднести на той чи інший вид продукції, на будь-якому підприємстві має місце допоміжне виробництво, витрати якого потрібно чітко розподіляти та відображати в собівартості продукції.

Рахунок «Допоміжне виробництво»:

- витрати на ремонт експлуатаційного обладнання;
- виробництво електропостачання;
- витрати на ремонт електрообладнання;
- витрати на обслуговування та ремонт контрольно-вимірювальних приладів;
- витрати на паропостачання;
- витрати на водопостачання;
- ремонтно-експлуатаційний цех електрозаглибних установок;
- витрати на поточний ремонт свердловин;
- витрати на капітальний ремонт свердловин.

Для розподілу витрат допоміжних виробництв використовують різні методи та базу розподілу, згідно з якими витрати розподіляються між відповідними субрахунками рахунку 23 «Виробництво».

Витрати структурних підрозділів загальнопромислового призначення групуються на витратному **рахунку «Загальнопромислові витрати»**.

До складу структурних підрозділів загальнопромислового призначення відносяться:

- центральна інженерно-технологічна служба;
- хіміко-аналітична лабораторія (лабораторія промислової хімії);
- електролабораторія (електротехнічна лабораторія);
- лабораторія технічного діагностування та дефектоскопії нафтопромислового обладнання (лабораторія контролю якості);
- лабораторія (сектор) з дослідження свердловин;
- група охорони;
- інші.

Зазначені цехи і виробництва є центрами відповідальності і калькуляційними об'єктами. У зв'язку з тим, що більшість цехів виготовляють декілька видів продукції або надають декілька видів послуг, що є самостійними калькуляційними об'єктами, облік роботи таких цехів ведеться в розрізі їх облікових підрозділів.

Приклад групування витрат на видобування «нафти товарної» за запропонованими статтями калькулювання наведено у таблиці 2.

Калькуляція собівартості нафти товарної нафтогазовидобувного управління

№ з/п	Найменування статей	Видобуток нафти	Штучна дія на пласт	Збирання і транспортування нафти	Собівартість видобутку нафти сирого	Підготовка нафти	виробнича собівартість нафти товарної
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Матеріали	3 253	147	13	3 413	309	3 722
2.	Паливо і енергія на технологічні цілі						
2.7.	Електроенергія	3 324	2 890	767	6 981	360	7 341
2.2.	Енергія на газліфт		x	x		x	
2.3.	Теплова енергія	x	x	726	726	1 781	2 507
3.	Витрати на оплату праці	1 043	431	183	1 657	387	2 044
3.1.	Основна заробітна плата	584	242	102	928	217	1 145
3.2.	Додаткова заробітна плата	282	117	49	448	104	552
3.3.	Інші заохочувальні і компенсаційні виплати	177	72	32	281	66	347
4.	Внески на соцзаходи	348	151	65	564	139	703
5.	Амортизація						
5.7.	Амортизація свердловин	13 674	2 505	x	16 179		16 179
5.2.	Амортизація решти основних засобів	2 915	627	38	3 580	387	3 967
6.	Утримання та експлуатація обладнання і споруд						
6.1.	Ремонт обладнання						
6.1.1.	Ремонт експлуатаційного обладнання	208	42		250		250
6.1.2.	Ремонт електрообладнання						
6.1.3.	Ремонт КВП	206	17		223	x	223
6.1.4.	Ремонт експлуатаційного обладнання	1 426	x	x	1 426	x	1 426
6.1.5.	Ремонт електрозаглибних установок	1 085	x	x	1 086	x	1 086
6.1.7.	Ремонтні і неремонтні роботи в свердловинах	18 134		x	18 134		18 134
6.1.8.	Ремонт інших споруд	1 404	277		1 681	x	1 681
6.2.	Оренда						
6.3.	Страховання						
6.4.	Інші	5 516	962	46	6 524	560	7 084
7.	Технологічні втрати нафти	x	x	622	622	297	919
8.	Послуги виробничого характеру -	x	x	x			
8.1.	Структурних одиниць	x	x	x			
8.2.	Сторонніх організацій	x	x	x			
9.	Інші прямі витрати структурних підрозділів	x	x	x	7 101	x	7 101
10.	Загальновиробничі витрати, в т. ч.						
10.1.	цехів основного виробництва		523	2 295	2 818	665	3 483
10.2.	структурних підрозділів загальновиробничого призначення		x	x	4 064	x	4 064
11.	Виробнича собівартість	52 535	8 572	4 749	77 029	4 885	81 914
12.	Внутрішньовиробничий оборот						(1 086)
14.	Виробнича собівартість нафти товарної						80 828

Таким чином, на підприємствах нафтогазовидобування показники собівартості можуть бути використані для:

- визначення фактичних витрат на видобуток нафти і газу,
- обчислення фактичної собівартості їх видобутку,
- контроль за використанням матеріальних і фінансових ресурсів.

Дані обліку витрат використовуються для оцінки і аналізу виконання виробничої програми, визначення результатів діяльності нафтогазовидобувних управлінь, визначення фактичної ефективності організаційно-технічних заходів, спрямованих на розвиток і вдосконалення виробництва. У зв'язку із цим повинна бути забезпечена порівнянність планових і облікових даних щодо складу і класифікації витрат, порядку калькулювання, методів розподілу витрат по видах продукції, по періодах.

Нафтогазовидобувне управління, крім планування і обліку собівартості видобутку нафти і газу, здійснює управлінський облік, необхідний для забезпечення керівників усіх рівнів інформацією, що використовується для управління підприємством, планування і регулювання виробничої діяльності, прийняття і реалізації управлінських рішень, контролю за виробничою діяльністю тощо.

Висновки. Аналіз основних підходів до формування виробничої собівартості видобутку вуглеводнів дозволив вдосконалити номенклатуру калькуляційних статей витрат з урахуванням специфіки формування виробничої собівартості видобутку вуглеводнів. На відміну від чинної практики, це дасть змогу підвищити ефективність управління виробничими витратами; посилити контроль їх споживання; виявити резерви підвищення результативності діяльності; вдосконалити організацію та методику обліку витрат нафтогазовидобувного управління. Представлений підхід до класифікації витрат у цілому охоплює всі сфери діяльності та узагальнює види витрат, притаманні підприємствам нафтогазовидобувного комплексу.

Література

1. Сьомак О.М. Аналіз сучасного стану видобувної галузі. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2020. Вип. 1 (45). С. 90-95.
2. Онищенко В. П. Особливості формування виробничої собівартості на підприємствах газотранспортного комплексу. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. URL: <https://economic-vistnic.stu.cn.ua/index.pl?task=arcls&id=138> (дата звернення 06.04.2021)
3. Голов С. Управлінський облік на основі теорії обмежень. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 6. С. 40-48.
4. Кафка С. М., Степанюк О. С. Формування системи управління витратами нафтогазовидобувних підприємств. *Науковий вісник ІФНТУНГ. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2015. № 2 (12). С. 36-46.
5. Кафка С. М. Ключові питання облікового забезпечення управління основними засобами нафтогазових підприємств: аналіз особливостей, склад та оцінка. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 2. С. 76-87.
6. Ткачук О. С. Формування обліку витрат нафтогазовидобувних підприємств та фактори впливу на процес. *Агросвіт*. 2009. № 18. С. 40-44.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2009_18_9 (дата звернення 16.03.2021)
7. Матюшина Ю. І. Класифікація витрат як передумова організації управління підприємством. *Економіка і регіон*. 2013. № 2 (39). С. 98-103.
8. Ющак Ж.М. Класифікація витрат, орієнтована на ефективне управління підприємством. *ВІСНИК ЖДТУ. Серія: Економічні науки*. 2012. № 3 (61). С. 203-208.
9. Коба О.В. Витрати підприємства та їх класифікація для потреб управління й економічного аналізу. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Випуск 4. С. 99-103.
10. «Положення ПАТ «Укрнафта» з планування, обліку і калькулювання собівартості видобутку нафти і газу». URL: <https://www.ukrnafta.com/> (дата звернення 08.02.2021)

References

1. S'omak O.M. (2020). Analiz suchasnoho stanu vydobuvnoyi haluzi. *Problemy teorii ta metodolohiyi bukhhalters'koho obliku, kontrolyu i analizu*. Vyp. 1 (45), 90-95 [in Ukrainian]
2. Onyshchenko V. P. Osoblyvosti formuvannya vyrobnychoyi sobivartosti na pidpryyemstvakh hazotransportnoho kompleksu. *Visnyk Chernihivs'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*. [in Ukrainian]
3. Holov S. (2012). Upravlins'kyy oblik na osnovi teoriiy obmezhen'. *Bukhhalters'kyy oblik i audyt*, 6, 40-48 [in Ukrainian]
4. Kafka S. M., Stepanyuk O. S. (2015). Formuvannya systemy upravlinnya vytratamy naftohazovydobuvnykh pidpryyemstv. *Naukovyy visnyk IFNTUNH. Seriya: Ekonomika ta upravlinnya v naftoviy i hazoviy promyslovosti*, 2 (12), 36-46 [in Ukrainian]
5. Kafka S. M. (2019) Klyuchovi pytannya oblikovoho zabezpechennya upravlinnya osnovnymy zasobamy naftohazovykh pidpryyemstv: analiz osoblyvostey, sklad ta otsinka. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktual'ni pytannya nauky i praktyky*, 2, 76-87 [in Ukrainian]
6. Tkachuk O. S. (2009). Formuvannya obliku vytrat naftohazovydobuvnyy pidpryyemstv ta faktory vplyvu na protses. *Ahrosvit*, 18, 40-44 [in Ukrainian]
7. Matyushina Yu. I. (2013) Klasyfikatsiya vytrat yak peredumova orhanizatsiyi upravlinnya pidpryyemstvom. *Ekonomika i rehion*, 2 (39), 98-103 [in Ukrainian]
8. Yushchak Zh.M. (2012). Klasyfikatsiya vytrat, oriyentovana na efektyvne upravlinnya pidpryyemstvom. *VISNYK ZhDTU. Seriya: Ekonomichni nauky*, 3 (61), 203-208 [in Ukrainian]
9. Koba O.V. (2016). Vytraty pidpryyemstva ta yikh klasyfikatsiya dlya potreb upravlinnya y ekonomichnoho analizu. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi*, Vypusk 4, 99-103 [in Ukrainian]
10. «Polozhennya PAT «Ukrnafta» z planuvannya, obliku i kal'kulyuvannya sobivartosti vydobutku nafty i hazu». URL:<https://www.ukrnafta.tsom/>[in Ukrainian]